

Till:

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.fma.b@regeringskansliet.se

Remissvar Kontantutredningen Fi2024/00068

Finansiell ID-Teknik BID AB (BID) har tagit del av utredningens förslag kring möjlighet att betala med kontanter och tillgång till kontanter och vill härmed lämna synpunkter kring framtidens kontanthantering.

Att upprätthålla en fungerande kontanthantering långsiktigt kommer bli utmanande

Att upprätthålla en fungerande kontantkedja i samhället kommer med tiden bli allt mer utmanande. Lagstiftaren har möjlighet att via lagstiftning försöka bromsa in avvecklingen av kontanthantering inom vissa områden genom att påföra krav på vissa verksamhetsutövare, men BID vill ändå uppmana till en försiktighet att gå in med allt för mycket ny lagstiftning och lappande reglering på området.

Det finns en minskande grupp i samhället, företrädesvis äldre, som har ett beroende till en fungerande kontanthantering och denna legitima grupp finns det ett ansvar från samhällets sida att hantera. Samtidigt utgör kontanter ett viktigt verktyg i den kriminella miljön och som föredraget betalningsmedel i olika mer eller *mindre ljusskygga verksamheter*. Med nuvarande utveckling kommer det troligen till slut finnas en "tipping point" där användning av kontanter, som kan kopplas till kriminella och ljusskygga miljöer, riskerar att överskrida den legitima användningen av kontanter. Vi kan även notera att det för vissa näringar även diskuteras förbud¹ och begränsningar att hantera kontanter.

Ur ett beredskapsperspektiv kommer en övergång till kontanthantering troligen ha svårt att fungera mer än i en begränsad omfattning, då kontantkedjan inte går att skala upp i den omfattning som krävs för att utgöra ett reellt alternativ till andra betalningssätt.

Verksamhetsutövare som säljer livsnödvändiga varor, borde snarare ur ett beredskapsperspektiv och eventuellt via reglering, acceptera minst två olika och av varandra oberoende betalningssätt varav minst ett även skall fungera off-line. Det blir då upp till verksamhetsutövaren att välja om kontanter är ett av de alternativ man vill fortsätta att erbjuda, eller börja erbjuda off-line betalning med exempelvis betalkort vilket ur ett beredskapsperspektiv skulle bygga bredare motståndskraft till nytta för betydligt fler konsumenter.

¹ Betänkande 2024/25:17 Kontanter bör förbjudas vid handel med metallavfall

Utredningen konstaterar att införandet av nuvarande lagstiftning, som kräver att vissa banker är skyldiga att tillhandahålla grundläggande kontanttjänster, snarare har lett till en konsolidering på miniminivå för att uppfylla lagkraven. BID är inte övertygad om att fortsatt ny reglering som påtvingas vissa verksamhetsutövare att tillhandahålla möjlighet till kontantbetalning eller tjänster för dagskassa- och insättningstjänster är rätt väg att gå. En kontantkedja bör upprätthållas för att det finns en efterfrågan för att bli fungerande och bra. En kontantkedja som upprätthålls primärt för att det är ett lagkrav kommer nog alltid i slutänden mer likna en planekonomisk nödkonstruktion.

BID anser att politiska insatser bör fokusera på långsiktiga och strukturella åtgärder som främjar bred samhällsnytta och ökad inkludering. Nedan presenteras exempel på åtgärder som bedöms särskilt angelägna:

a) Minska det digitala utanförskapet

Satsa på konkreta och handfasta stödinsatser där människor finns, t.ex. bibliotek, kommunhus, äldreboenden och Statens servicecenter. Ge tillgång till utbildning, teknisk support och personligt stöd.

b) Införa ett statligt ställföreträdarregister

Etablera ett nationellt register som möjliggör för god man, förvaltare, anhöriga eller andra utsedda ställföreträdare att digitalt hantera ärenden för en annan person, på ett säkert och rättssäkert sätt.

c) Minska det finansiella utanförskapet

Skapa en struktur där alla som vistas i Sverige har rätt till grundläggande betal- och banktjänster. Detta kan uppnås via statlig upphandling av särskilda, begränsade banktjänster riktade till s.k. högrisk kunder. Samtidigt bör rättsväsendet och socialtjänsten ges möjlighet att besluta om tillfällig begränsning till dessa tjänster, som en skyddsåtgärd för utsatta individer, men även som en åtgärd från statens sida att banktjänster inte systematiskt missbrukas².

d) Säkerställa off-line-funktionalitet för betalkort i beredskapssyfte

Inför krav på off-line-funktion i vanliga betalkort och inkludera detta i ny beredskapslagstiftning. Kombinera med statliga garantier för att betalningar kan genomföras även vid tekniska eller samhälleliga störningar.

e) Främja utvecklingen av alternativa betallosningar

Stimulera innovation inom nya typer av betalsystem som inte är beroende av befintlig kortinfrastruktur. Exempelvis tokeniserade lösningar, e-kronan eller nya typer av kontantkort.

Ovan förslag är inte uttömmande, men visar på möjliga riktningar för att minska digitalt och finansiellt utanförskap samt stärka individens trygghet och samhällets motståndskraft.

² Exempelvis Svenska Bankföreningens framställan om målvaktsregister daterad 2023-09-25

Ett gemensamt drag i de statliga utredningar som under de senaste 20 åren behandlat frågor kring kontanthantering, är att flera av dem tenderat att bli delvis inaktuella innan de hunnit omsättas i konkret lagstiftning. Arbetet med att på olika sätt motverka en alltför snabb avveckling av kontanter är fortsatt viktigt för många grupper i samhället. Samtidigt behöver det långsiktiga perspektivet stärkas. Regeringen bör därför överväga att parallellt utreda vilka krav och förutsättningar som behöver vara uppfyllda för att ett framtida samhälle, helt eller delvis utan kontanter, ska fungera rättssäkert, inkluderande och robust även i kris- och beredskapssituationer.

Föredragande i ärendet
Petter Dahl

Stockholm den 13 maj 2025

Martina Skande
VD, Finansiell ID-Teknik BID AB